DIGITÁLNA AGENDA PRE EURÓPU A VEREJNÁ SPRÁVA[1]

DIGITAL AGENDA FOR EUROPE AND PUBLIC ADMINISTRATION

Jarmila Vidová

ABSTRACT

Digital Agenda for Europe is one of the seven flagship initiatives of the Europe 2020 strategy focused on identifying key tasks, the use of information and communication technologies (ICT) to improve the quality of life of Europeans, in terms of better health care, safer and more efficient transport solutions, cleaner environment, and in particular, easier access to public services.

KEY WORDS: digitization, computerization, public administration, management

ABSTRAKT

Digitálna agenda pre Európu je jednou zo siedmich hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 zameraná na vymedzenie kľúčovej úlohy, využívanie informačných a komunikačných technológií (IKT) s cieľom zlepšiť Európanom kvalitu života, v podobe lepšej zdravotnej starostlivosti, bezpečnejších a efektívnejších riešení dopravy, čistejšieho životného prostredia, a predovšetkým jednoduchšieho prístupu k verejným službám.

KĽÚČOVÉ SLOVÁ: digitalizácia, informatizácia, verejná správa, manažment

ÚVOD

Sektor IKT priamo vytvára 5 % európskeho HDP, jeho každoročná trhová hodnota je 660 miliárd €, ale k celkovému nárastu produktivity prispieva oveľa väčšou mierou (20 % priamo zo sektora IKT a 30 % z investícií z IKT), a to vďaka vysokému stupňu dynamiky a inovácie tohto sektora a úlohe, ktorú zohráva pri zmene spôsobu obchodovania iných sektorov. Takisto vplyvy IKT na spoločnosť sú značné – napríklad skutočnosť, že každý deň v Európe používa internet viac ako 250 miliónov ľudí. Digitálna agenda pre Európu je jednou zo siedmich hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 zameraná na vymedzenie kľúčovej úlohy, využívanie informačných a komunikačných technológií (IKT) s cieľom zlepšiť Európanom kvalitu života, v podobe lepšej zdravotnej starostlivosti, bezpečnejších a efektívnejších riešení dopravy, čistejšieho životného prostredia, a predovšetkým jednoduchšieho prístupu k verejným službám.

[1] Príspevok vznikol v rámci projektu VEGA 1/0421/11 Formovanie hospodárskej politiky pre dlhodobý ekonomický rast. Doba riešenia projektu: 2011 – 2013 a projektu VEGA 1/0570/11 Spotreba a kvalita života domácností SR vo väzbe na ich spotrebiteľské rozhodovania v európskom kontexte. Doba riešenia projektu: 2011 – 2013

1 DIGITÁLNE HOSPODÁRSTVO

Dlhodobým cieľom Európskej únie je zabezpečiť, aby podniky a spotrebitelia mohli nakupovať a predávať na internete ako na klasických miestnych trhoch a aby boli všetky služby, informácie a administratívne formality a všetok tvorivý obsah prístupné online. Potenciál služieb online by sa mal plne využiť na dosahovanie cieľov stratégie Európa 2020.

Európa disponuje rozvinutým priemyslom v oblasti globálnych informačných a komunikačných technológií (IKT). Z Európy vzišli inovácie týkajúce sa aplikácií používaných v prostredí zdravotnej starostlivosti, technológií zameraných na inteligentné mestá, elektronických verejných služieb a otvoreného prístupu k údajom. Európa má obrovský potenciál posilniť vlastný rast a konkurencieschopnosť, ale zatiaľ v tejto oblasti nedokáže udržať krok s ostatnými svetovými lídrami. Súrne potrebuje rázne opatrenia, aby si v tomto veľmi dôležitom odvetví opäť posilnila vplyv.

Graf 1

Podiel IKT na celkovej hrubej pridanej hodnote (2011)

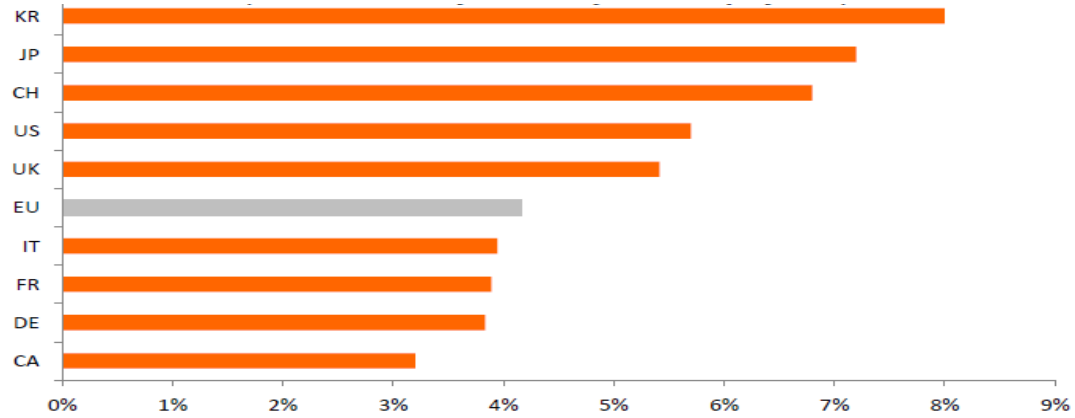

Zdroj: Európska komisia

Európsky telekomunikačný trh nefunguje tak, ako by mal. V USA a v Číne na rozdiel od EÚ existuje jednotný telekomunikačný trh. Americký trh využíva 315 miliónov zákazníkov, čínsky 1,35 miliardy zákazníkov, pričom na oboch pôsobia traja alebo štyria operátori, ktorí sa riadia jediným spoločným rámcom. Európske telekomunikačné trhy naopak zostávajú roztrieštené pozdĺž vnútroštátnych hraníc. Európske spoločnosti nezohrávajú na internete významnú rolu. Lídrami v internetovej ekonomike sú neeurópske internetové platformy ako Google, Apple, Amazon či Baidu, ktoré navyše patria medzi najväčšie spoločnosti na svete.

Graf 2

Počet pracovníkov v odvetví IKT v EÚ (v mil.)

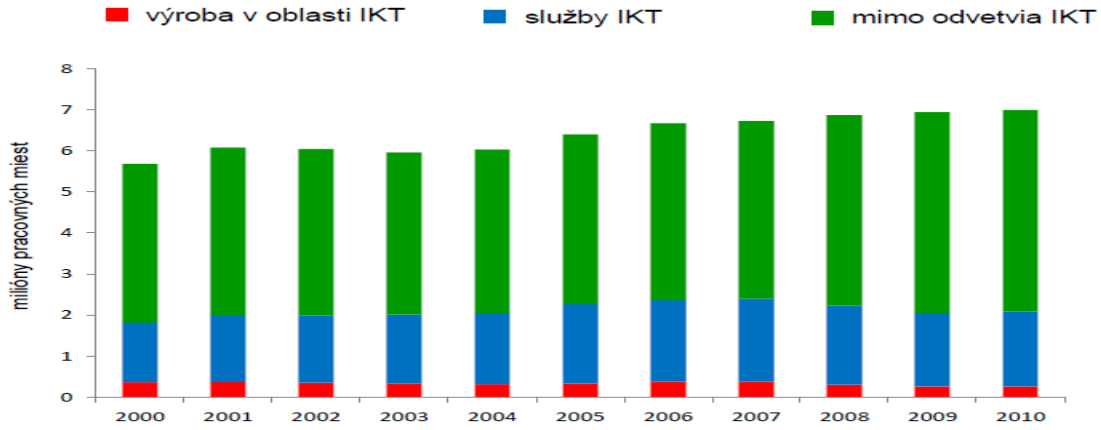

Zdroj: Európska komisia

Európska rada na jarnom zasadnutí v roku 2013 zdôraznila význam jednotného digitálneho trhu pre rast a vyzvala Komisiu, aby predstavila konkrétne opatrenia s cieľom čo najskôr vytvoriť jednotný digitálny trh.

Informatizácia verejnej správy je jednou zo základných tém na úrovni Európskej únie, kvôli jej potenciálu ako základného zdroja konkurencieschopnosti európskej ekonomiky. Priority európskej politiky s cieľom stimulovať rozvoj informačno-komunikačných technológií vo verejnej správe boli definované v iniciatíve i2010 – Európska informačná spoločnosť pre hospodársky rast a zamestnanosť, v ktorej sa stanovil cieľ, zvýšiť kvalitu života európskych občanov prostredníctvom lepších a všeobecne prístupných verejných služieb. Kvalitná verejná správa je moderná, elektronizovaná, efektívna a orientovaná na prijímateľa služieb. Práve na dosiahnutie takejto verejnej správy Európskej únie rozpracovala konkrétne kroky v akčnom pláne eGoverment.

Moderná elektronická komunikácia a služby online vrátane elektronickej verejnej správy sú hlavnou hnacou silou zmeny v našich hospodárstvach a spoločnostiach. Prispievajú k rastu a zamestnanosti, produktivite, úspore verejných výdavkov i spokojnosti spotrebiteľov a ponúkajú nové príležitosti osobného prejavu.

Digitálna ekonomika môže prispieť k rozvoju európskeho priemyslu, poskytnúť infraštruktúru budúcim podnikom a posilniť rast začínajúcich podnikov. V čase vysokej nezamestnanosti internet na každé dve zaniknuté pracovné miesta vytvorí päť nových.

Európa by si podporou rýchleho rozvoja jednotného digitálneho trhu do roku 2020 mohla zvýšiť HDP o 4 % a ak by naše verejné orgány prešli na elektronickú verejnú správu (e-Government), mohli by dosiahnuť zníženie nákladov o 15 až 20 %.[2] Jednotný trh a digitálna ekonomika sa vzájomne dopĺňajú. Nákup tovaru a služieb je oveľa jednoduchší online – ale v tejto oblasti sa dá zároveň oveľa ľahšie spozorovať, kde jednotný trh nefunguje a aký dosah má jeho fragmentácia.

[2] Public Services Online, e-gov benchmark insight report for the European Commission (Verejné služby online – Podrobná správa o kritériách v súvislosti s elektronickou verejnou správou)“, ISBN 978-92-79-29949-0.

Graf 3

Elektronická interakcia občanov s verejnými orgánmi

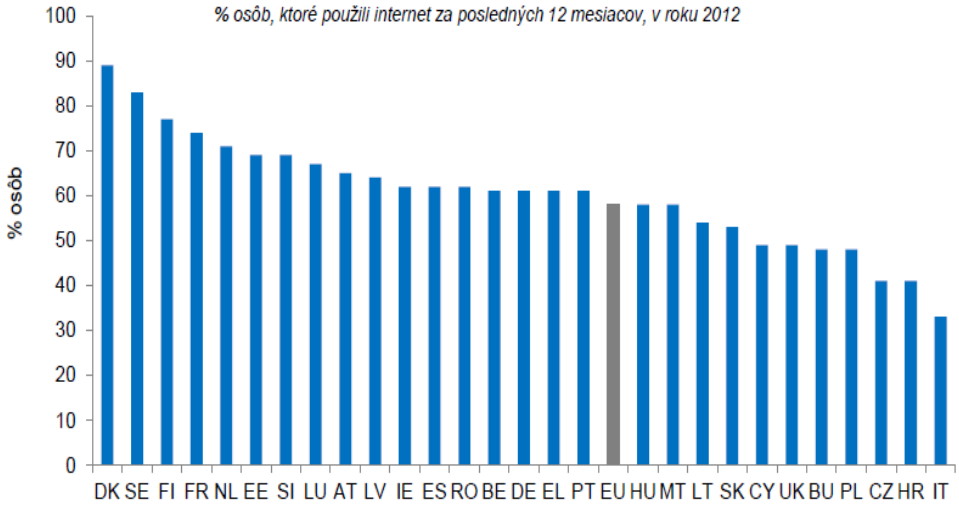

Zdroj: Európska komisia

2 ELEKTRONIZÁCIA VO VEREJNEJ SPRÁVE

Využívanie IKT vo verenej správe sú predpokladom znižovania nákladov. Pri ich vhodnom využívaní, sa náklady na verejnú správu môžu znížiť o 15 až 20 %. Aby sa v čase fiškálnej konsolidácie mohli poskytovať kvalitné služby, sú potrebné zásadné reformy a k tejto zmene môžu prispieť nové technológie vrátane cloud computingu. Cloud computing je nový model využívania a poskytovania IT služieb s využitím internetových technológií. Predstavuje novú evolúciu paradigmu v oblasti konsolidácie, virtualizácie a poskytovania IT služieb.

Obrázok 1

Vplyv nových technológií na ekonomický rozvoj

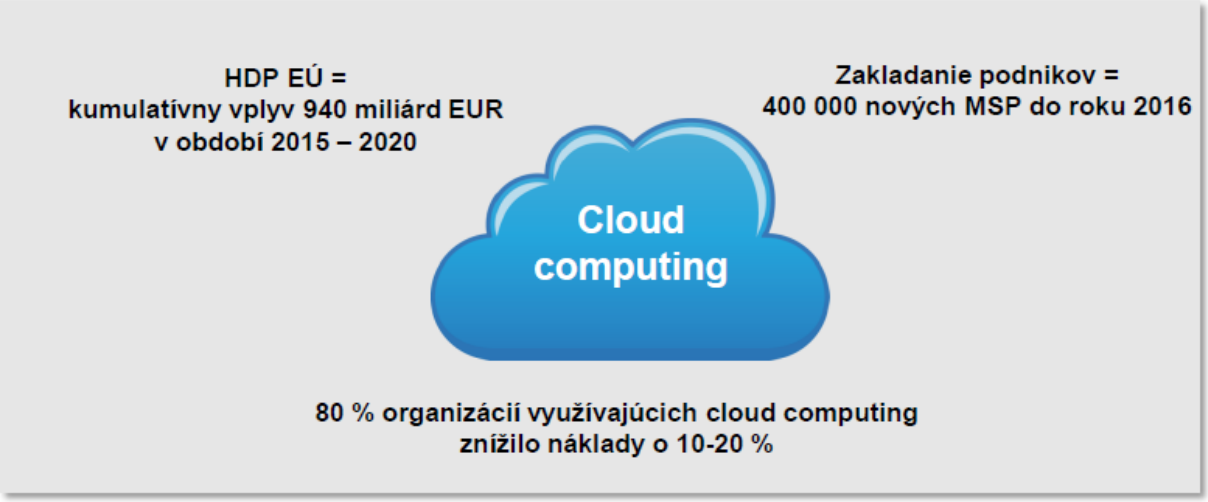

Zdroj: Digitálna výzva, pred ktorou stojí Európa. Príspevok Komisie do diskusie Európskej rady O Digitálnej ekonomike. Október 2013. http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/20131010_sk.pdf

V tejto súvislosti musí EÚ do roku 2018 zavŕšiť prechod k elektronickému verejnému obstarávaniu, ako sa vyžaduje v nových smerniciach o verejnom obstarávaní. Odhaduje sa, že zavedenie elektronickej fakturácie vo verejnom obstarávaní v celej EÚ by mohlo priniesť úspory vo výške 2,3 miliardy €.[3] Očakáva sa, že vo väčšine prípadov by sa počiatočná investícia mala vrátiť do dvoch rokov. Niektoré členské štáty (Dánsko, Švédsko a Fínsko) už používajú elektronické faktúry. Tie sú však založené na vnútroštátnych štandardoch, ktoré nie sú interoperabilné. Komisia s cieľom uľahčiť zavedenie elektronickej fakturácie predložila smernicu o elektronickej fakturácii vo verejnom obstarávaní, ktorú by Európsky parlament a Rada mali urýchlene prijať.

Služby elektronickej štátnej správy poskytujú každému občanovi a podniku nákladovo efektívnejší prístup k lepším službám a k participatívnej otvorenej a transparentnej správe štátu. Služby elektronickej štátnej správy môžu znížiť náklady a ušetriť čas štátnej administratívy, občanov a podnikov. Ak sa do nich zahrnie vzájomná výmena údajov o životnom prostredí a informácií o ňom, môžu takisto pomôcť znížiť riziká zmeny klímy a obmedziť hrozby zapríčinené prírodou a človekom. Aj napriek vysokej dostupnosti služieb elektronickej štátnej správy v Európe existujú ešte dnes rozdiely medzi členskými štátmi a občania len v malej miere tieto služby využívajú. V roku 2009 využívalo internet na prístup k službám elektronickej štátnej správy iba 38 % občanov EÚ v porovnaní so 72 % podnikov.

S narastajúcou mierou rozširovania verejných služieb online, ich kvalitou a dostupnosťou sa zintenzívni aj celkové zavádzanie internetu. Európske vlády sa zaviazali, že do roku 2015 rozšíria služby elektronickej štátnej správy, ktoré budú orientované na užívateľa. Na tento účel by mali vlády podniknúť kroky, ktoré zabránia všetkým nepotrebným technickým požiadavkám, napríklad aplikáciám, ktoré fungujú iba v špecifických technických prostrediach alebo si vyžadujú špecifické zariadenia.

Komisia pôjde príkladom a zavedie inteligentnú elektronickú správu. Tieto služby budú podporovať efektívnejšie administratívne postupy, uľahčia výmenu informácií a zjednodušia styk s Komisiou, pričom užívatelia získajú viac možností a zvýši sa účinnosť, efektívnosť a transparentnosť Komisie. Väčšina verejných služieb online sa neposkytuje cezhranične v neprospech mobility podnikov a občanov. Verejné orgány sa doposiaľ zameriavali na vnútroštátne potreby a nebrali dostatočne na vedomie rozmer elektronickej štátnej správy na jednotnom trhu. Viaceré iniciatívy týkajúce sa jednotného trhu a právne nástroje (ako smernica o službách alebo akčný plán elektronického obstarávania) však závisia od možnosti podnikov spolupracovať a obchodovať s orgánmi štátnej správy elektronickým spôsobom a v medzištátnom meradle. Nato, aby mohli vzniknúť a byť zavedené cezhraničné verejné služby online, je potrebná lepšia administratívna spolupráca v Európe. Patrí sem zavedenie bezproblémového elektronického obstarávania, ako aj praktická elektronická identifikácia a praktické elektronické overovanie cezhraničných služieb (vrátane vzájomného uznávania úrovne zabezpečenia overenia).

[3] Extrapolácia Komisie citovaná v oznámení Komisie „Plne elektronické verejné obstarávanie ako prostriedok modernizácie verejnej správy“. COM(2013) 453.

Obrázok 2

Prepojenie verejnej správy

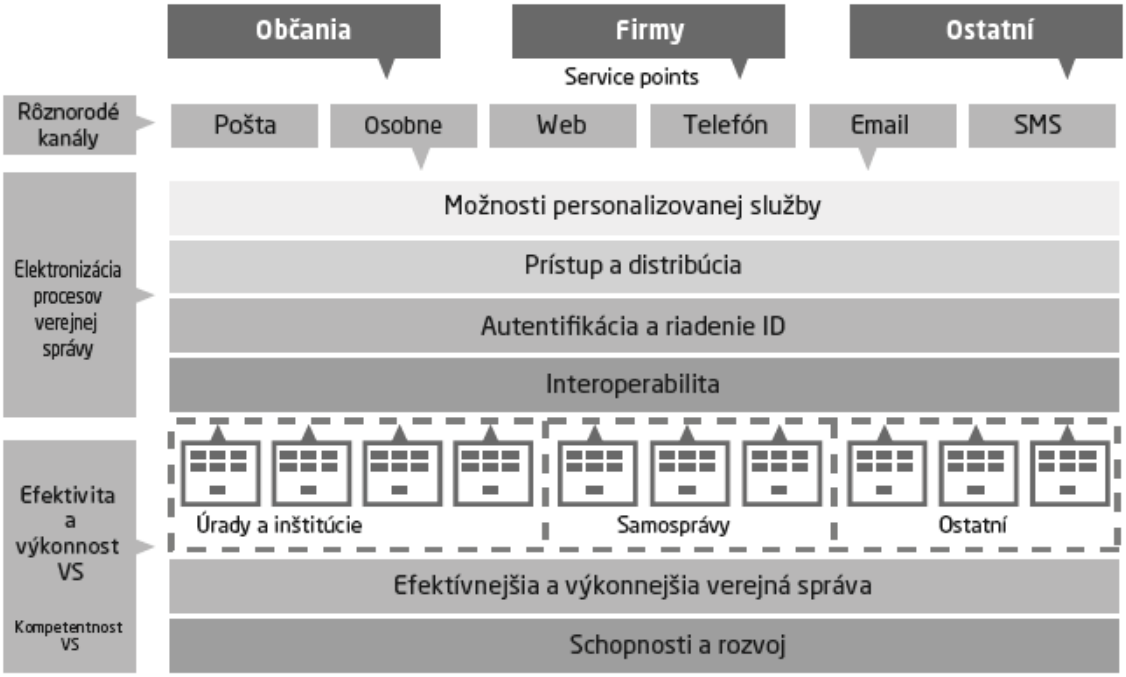

Zdroj: Stratégia informatizácie verejnej správy SR.

Komisia odporučila, aby sa zaviedli národné akčné plány podpory plne elektronického verejného obstarávania. Normy v oblasti IKT sú rozhodujúcim predpokladom pre zabezpečenie interoperability systémov a služieb IKT. Komisia nedávno zmodernizovala európsky systém normalizácie, aby bol rýchlejší a inkluzívnejší. Navyše vytvorila európsku multilaterálnu platformu pre normalizáciu v oblasti IKT.

3 FINANČNÁ NÁROČNOSŤ INFORMATIZÁCIE VEREJNEJ SPRÁVY

Aby Európska únia mohla podnikom a spotrebiteľom ponúknuť služby, ktoré v digitálnom veku potrebujú, je nevyhnutné zvýšiť investície do modernej komunikačnej infraštruktúry a sietí. Priemerná rýchlosť mobilných dát v Európe predstavuje iba polovičnú rýchlosť v porovnaní s USA.[4] V Európe sú investície do bezdrôtovej komunikácie 4G obmedzované regulačnými prekážkami a pomalým a nekonzistentným prideľovaním frekvenčného spektra. Na siete v USA, Kórei a Japonsku spoločne pripadá 88 % celosvetových predplatených mobilných služieb 4G, zatiaľ čo Európa pokrýva len 6 %. Aj v prípade pevných telefónnych sietí Európa zaostáva za svojimi medzinárodnými konkurentmi pri zavádzaní optických vlákien a pri priemernej rýchlosti širokopásmového pripojenia. V Kórei je 58 % domácností pripojených cez optické vlákna, v Japonsku 43 %, ale v Európe iba 5 %.

[4] „The state of the Internet (Stav internetu)“, Akamai (Q4 2012), Cisco VNI Mobile Forecast (2013).

Obrázok 3

Dosah otvorenej verejnej správy

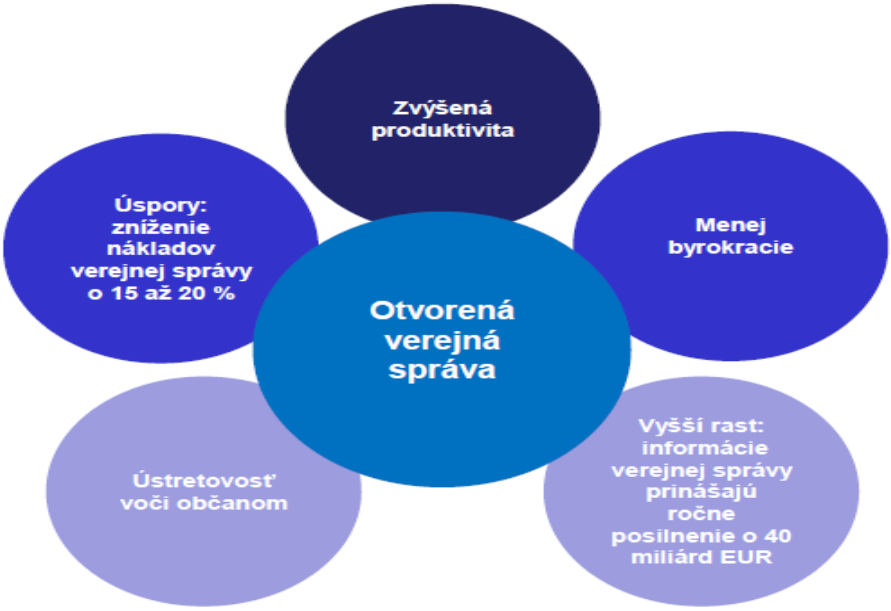

Zdroj: Digitálna výzva, pred ktorou stojí Európa. Príspevok Komisie do diskusie Európskej rady O Digitálnej ekonomike. Október 2013. http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/20131010_sk.pdf

Začiatkom roku 2013 Komisia zároveň predložila návrh Nariadenia na zníženie nákladov na zavedenie vysokorýchlostných elektronických komunikačných sietí s cieľom riešiť štyri hlavné problémové oblasti:

- zabezpečiť, aby boli nové alebo renovované budovy pripravené na vysokorýchlostné širokopásmové pripojenie,
- otvoriť prístup k pasívnej infraštruktúre, ako sú existujúce káblovody, stĺpy, stožiare a antény,
- ukončiť nedostatočnú koordináciu stavebných prác,
- zjednodušiť zložité a časovo náročné udeľovanie povolení.

Od implementácie tohto nariadenia (ktoré sa týka 80 % nákladov na zavádzanie vysokorýchlostného širokého pásma) možno očakávať značné prínosy. Preto by prioritou malo byť aj jeho prijatie zo strany spoluzákonodarcov.

Súkromné investície do telekomunikačnej infraštruktúry sa musia zatraktívniť, v neposlednom rade pre inštitucionálnych investorov. Úspory vlád, podnikov a domácností sa musia nasmerovať účinne a efektívne. Môže sa to uskutočňovať prostredníctvom rôznych sprostredkovateľov (ako sú banky, poisťovatelia a dôchodkové fondy) a priamym prístupom ku kapitálovým trhom. Prilákanie dlhodobého financovania zohráva kľúčovú úlohu v podporovaní štrukturálnej hospodárskej reformy a v návrate k dlhodobému trendu hospodárskeho rastu.

V súvislosti s procesom prijímania Nariadenia, vyjadril svoje stanovisko aj Výbor regiónov a konštatuje, že súlade s predchádzajúcimi stanoviskami pripomína, že v plnej miere treba využiť potenciál Európy v oblasti rozvoja služieb IKT vo verejnom a súkromnom sektore, a teda využívať IKT ako prostriedok na zlepšovanie služieb poskytovaných miestnymi a regionálnymi orgánmi v oblasti zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, verejného poriadku, bezpečnosti a sociálnych služieb. Európskou úniou podporované verejno-súkromné partnerstvá medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi a malými a strednými podnikmi, ktoré sa zameriavajú na rozvoj IKT, v oblasti verejných služieb využívajúcich IKT môžu byť základom procesu budovania zručností a znalostí na miestnej úrovni v celej EÚ.[5]

Komisia prijala 20. marca 2013 Zelenú knihu o dlhodobom financovaní európskeho hospodárstva. [6] Následné opatrenia by mali poskytnúť dôležitú oporu pre budúce investície do sietí, čo takisto prispeje k všeobecnejšiemu cieľu stimulovať oživenie hospodárstva. Kombinácia podpory zo zdrojov EÚ s verejnými alebo súkromnými investíciami umožní väčší tok významných súm do veľkých projektov. Nástroj na prepojenie Európy v spolupráci s Európskou investičnou bankou vytvára rámec pre rozvoj finančných nástrojov pre verejné a súkromné investície v oblastiach, kde súkromné investície do širokopásmového pripojenia zaostávajú. V rámci jednotlivých projektov pomôže iniciatíva dlhopisov na projekty v rámci stratégie Európa 2020 prilákať inštitucionálnych investorov, aby financovali nové siete. Tieto investície budú ďalej dopĺňať štrukturálne a investičné fondy.

ZÁVER

Súčasný vývin vysokorýchlostných sietí má taký istý prevratný efekt, aký mal rozvoj využívania elektrickej energie či dopravných sietí v minulom storočí. Vývoj spotrebnej elektroniky napreduje a hranice medzi digitálnymi zariadeniami sa stierajú. Služby sa zbližujú a presúvajú sa z fyzického do digitálneho sveta, stávajú sa univerzálne dostupnými na všetkých zariadeniach, či na inteligentných mobilných telefónoch, osobných počítačoch, digitálnych rádiách, alebo televíznych prijímačoch s vysokým rozlíšením. Predpokladá sa, že do roku 2020 sa budú takmer všetky digitálne obsahy a aplikácie poskytovať online. Tento obrovský potenciál IKT sa môže zmobilizovať prostredníctvom dobre fungujúceho pozitívneho kolobehu činností.

Úplnou implementáciou uvedenej aktualizovanej digitálnej agendy by sa počas nasledujúcich ôsmich rokov európsky HDP zvýšil o 5 % alebo 1500 € na osobu, a to zvýšením investícií do informačných a komunikačných technológií (IKT), zlepšením úrovne elektronických zručností (eSkills) v prípade pracovných síl, umožnením inovácie verejného sektora a reformovaním rámcových podmienok internetového hospodárstva. Pokiaľ ide o pracovné miesta, existuje riziko, že bez opatrenia na celoeurópskej úrovni zostane do roku 2015 neobsadených až jeden milión digitálnych pracovných miest, zatiaľ čo v súvislosti s budovaním infraštruktúry by sa mohlo vytvoriť 1,2 milióna pracovných miest. Vďaka tomu by sa v rámci hospodárstva v dlhodobom horizonte vytvorilo 3,8 milióna nových pracovných miest.

---

[5] Stanovisko Výboru regiónov „Zníženie nákladov na zavedenie vysokorýchlostných elektronických komunikačných sietí“ (2013/C 280/10). http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:280:0050:0056:SK:PDF

[6] Zelená kniha: Dlhodobé financovanie európskeho hospodárstva. Brussels, 25.3.2013. COM(2013) 150 final

LITERATÚRA

1. *Digitálna agenda pre Európu*. COM(2010) 245 final 19.5.2010. http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:SK:PDF.
2. Oznámenie Komisie „*Plne elektronické verejné obstarávanie ako prostriedok modernizácie verejnej správy*“. COM(2013) 453.
3. Public Services Online, e-gov benchmark insight report for the European Commission (Verejné služby online – Podrobná správa o kritériách v súvislosti s elektronickou verejnou správou)“, ISBN 978-92-79-29949-0.
4. *The state of the Internet* (Stav internetu)“, Akamai (Q4 2012), Cisco VNI Mobile Forecast (2013).
5. Stanovisko Výboru regiónov „*Zníženie nákladov na zavedenie vysokorýchlostných elektronických komunikačných sietí*“ (2013/C 280/10). http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:280:0050:0056:SK:PDF
6. *Stratégia informatizácie verejnej správy SR.*
7. Zelená kniha. *Dlhodobé financovanie európskeho hospodárstva*. Brussels, 25.3.2013. COM(2013) 150 final.

KONTAKT

Ing. Jarmila Vidová, PhD. ;
odborná asistentka;
Katedra hospodárskej politiky, Národohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave;
Dolnozemská cesta 1;
851 04 Bratislava;
e-mail: vidova@euba.sk